

PIERRE DE RONSARD

Jegyzet

1524-ben született La Poissonnière-ben, ősi nemesi családból. Egészen fiatalon került a királyi udvarba, innen jutott el Skóciába, Angliába, Flandriába, majd Németországba. Hamarosan le kellett mondania a diplomáciai és katonai pályáról, ekkor visszavonult birtokára. Első irodalmi próbálkozásai idején Marot-t tekintette mintaképének. Horatiusfordításaival kivívta Jacques Peletier du Mans, a humanista költő és teoretikus elismerését. Ronsard első ódája az ő verseskötetében jelent meg /1547/. Peletier du Mans egyébként Art poétique départi en deux livres /Ars poetica két könyvben, 1555/ című művében a Pléiade programjához hasonló gondolatokat fejtett ki.

Ronsard költő-barátja, Jean Antoine de Baif révén került kapcsolatba a hellenistá költő-tudóssal, Jean Dorat-val, aki tanítványait humanista képzésben részesítette. Figyelmük az antik irodalom mellett kiterjedt a korabeli latin nyelvű irodalomra, valamint az olasz költők és írók /Dante, Boccaccio, Petrarca, Ariosto, Bembo/ műveire is. E tanítványok alapították meg a Pléiade nevű költőcsoportot /Jean Dorat, Antoine de Baif, Pierre de Ronsard, Joachim du Bellay, Rémy Belleau, Étienne Jodelle, Pontus de Tyard/, melynek ve-

zéregyénisége mindvégig Ronsard volt, aki egyre nagyobb népszerűsége tett szert. A tudós költők 'csodálatát Pindaros és Horatius mintájára irt ódáival vivta ki. A királyi udvar elismerését nem volt könnyű megszereznie. Az udvari költők Marot merev követői voltak, s a Ronsard-ódákat "homályosságuk" miatt támadták. Michel de l'Hôpital, a kancellár vette pártfogásába, s Ronsard egyrészt megjelentette egyszerűbb inspirációjú petrarkista szonettkötetét, másrészt evvel együtt újabb ódáit is, melyek méginkább követik Pindaros emelkedett hangnemét.

Ronsard és költőtársai hamarosan megfogalmazták programjukat, mely eleinte élénk viták keretében állott. Thomas Sibilet poétikájával vitatkozva jött létre 1549-ben Du Bellay tollából a Défense et illustration de la langue française /A francia nyelv védelme és gazdagítása/. Sibilet elvei sok ponton egyeznek a Pléiade-ével: hangsúlyozza a költői hivatás nemes voltát, az antik műfajok felsőbbrendűségét vallja a középkoriakkal szemben. Ő azonban Marot és a 30-40-es években virágzó lyoni költőiskola munkásságának értékeit az antik költészet értékeivel egyenrangúnak tartotta, míg a Pléiade költői épp azt hangoztatták, hogy a francia nyelv és irodalom még nem eléggé gazdag, s naggyá tenni csak az antik költészet utánzásával lehet. Hamarosan a Défense bírálata is megszületett Charles Fontaine-tól /Quintil Horatian, 1554/. A Pléiade-dal szemben álló költők Marot hagyományainak védelmezői voltak: Marot költészetének kettőssége - középkori örökség és reneszánsz szellemiség -

az oka annak, hogy hagyománya a viták ütközőpontjában állott. Ronsard, aki ódái elé írott terjedelmes előszavával vett részt a vitában /Préface des Odes, 1550/, nagy elismeréssel ír róla: "a vulgáris költészet egyetlen fényessége ezekben az években". Ugyanitt nagyra értékeli a lyoni költőket is. De kifejezi az előző költőnemzedék iránti megbecsülését később is, az Abrégé-ben, I. Ferenc /1515-1547/ és II. Henrik /1547-1559/ korának költőiről szólva. A Pléiade programja néhány éven belül érvényre jutott, s a költői gyakorlat szabályozója lett.

Ronsard-nak az ötvenes években sorra jelentek meg újabb kötetei: a Bocage royal /Királyi liget/, a Mélanges /Vegyes művek/, valamint himnuszok, poémák. 1560-ban összegyűjtött verseit adta ki négy kötetben. Ekkor már költőfejedelmnek számított, verseit az udvar is nagy becsben részesítette. Mint a királyi udvar belső embere, számos alkalmi verset írt. Költészetét a legváltozatosabb műfajokkal gazdagította, gyakran a humanista erudíció szigorú követelményének lazítása árán is, - a felsoroltakon kívül szerepeltek művei között elégiák, pásztorjátékok, epigrammák, epitáfiumok, "vigságok" /gaietés/.

A 60-as években köteteit előszavakkal egészíti ki, 1565-ben önálló poétikai művet is készít: az Abrégé de l'art poétique français-t, melyben a szorosan vett poétikai tárgykör mellett bőségesen tárgyal helyesírási problémákat is: ez is egy sajátossága a korabeli francia poétikáknak, a helyesírás egységesítésének kérdésében élénk viták zajlottak

ezekben az évtizedekben.

Ronsard legnagyobb költői vállalkozása, a Franciade című eposz befejezetlenül maradt ugyan, de a mű elé írott két előszó poétikatörténeti szempontból szintén rendkívül jelentős.

A mű sikertelensége, az udvar kegyeinek elvesztése miatt egyre inkább visszahúzódott. A vallási küzdelmekben azonban élénken részt vett - a katolikus párt oldalán. A protestantizmus szigorúságától idegenkedett, s mint királyhű arisztokrata, a protestánsokat a királyi hatalom ellen lázadóknak tartotta. Támadó pamfletek, vitairatok születtek ellene, ezekre maga is szenvedélyes válaszokat írt. Ekkor készítette nagy politikai verseit is /Discours/. Élete végén egyre inkább a tolerancia híve lett. Utolsó éveiben művei ujrakiadásán is folytonosan dolgozott. 1585-ben halt meg.

Az Abbrégé de l'art poétique françois fordításának alapjául a végleges, 1578-as szöveget vettük, melynek kritikai kiadása: Oeuvres complètes de P. de Ronsard. Nouvelle édition révisée, augmentée et annotée par Paul LAUMONIER, Paris, 1914-1919. Tome septième. - A versidézetek fordítását prózában adtuk meg.

Bukovitz Zsuzsa